

‘WIJ’ ZEGGEN, EEN EXTREME OEFENING

Over Vera Mantero's choreografie van het samenleven

JEROEN PEETERS

‘Il faut nous réapproprier ce qui, déjà, nous a fait ‘nous’, aujourd’hui, maintenant, ici, le *nous* d’un monde qui se pressent n’avoir plus de sens mais être ce sens même.’¹ In *Être singulier pluriel* stelt de Franse filosoof Jean-Luc Nancy een radicaal eigentijdse benadering van het zijnsdenken voor. Eerder dan te zoeken naar een waarheid achter, onder of boven de dingen, wil hij de complexiteit, contingentie en differentie van het zijn zoals het hier en nu verschijnt, onderkennen. De inzet van deze versplinterde ontologie is niet zozeer de vraag naar al wat is, maar eerder die naar het samenleven, naar de fundamenteën en het weefsel van een sociaal lichaam. We *hebben* geen betekenis, maar *zijn* betekenis, waarbij onze lichamen en stemmen toelaten om betekenis te produceren en te laten circuleren: het is als betekenis dat het leven zich aan ons toont. In de act van het ‘wij’ zeggen wordt de complexiteit van dit alles duidelijk: ‘wij’ omvat iedereen en drukt daarom het verschil uit dat blijkt uit de juxtapositie van alle mensen. Zijn is zijn met, is zijn-met-elkaar, waarbij ‘met’ wijst op het verschil: zowel onze singulariteit als ons wederzijds verschil.² ‘Wij’ zeggen, betekent het erkennen van het uitgangspunt van die alledaagse realiteit. Het is getuigenis afleggen.

Voor kunst en literatuur ziet Nancy een bijzondere rol weggelegd. Net zoals het ‘wij’ zeggen, zijn de kunsten het bewijs van een merkwaardig feit: het alledaagse is uitzonderlijk, het ordinaire is originair. In onze singulariteit hebben we allemaal een verschillende toegang tot de oorsprong, tot de wereld, tot betekenis, al ontgaat ons de eigenlijke aard van die toegang – dat is onze eindigheid, dat is waarom het leven gedeeld moet worden om te kunnen overgaan in betekenis. Toegang is het originele moment wanneer de dingen zich schikken rondom ons, wanneer een perspectief verschijnt, wanneer we opgenomen worden in een narratief weefsel dat we ‘wereld’ of ‘leven’ noemen.³ In de kunst volgen we die sprong van getuigenis naar creatie, van het feitelijke naar het potentiële – een gebaar dat Nancy een ‘kosmogonie’ noemt: ‘nécessairement plurielle, diffractée, discrète, touche de couleur ou timbre, phrase ou masse pliée, éclat, senteur, chant ou pas suspendu, puisqu’elle est la naissance d’un monde (et non la construction d’un système). Un monde, c’est toujours autant de mondes qu’il faut pour faire un monde.’⁴

- 1 Jean-Luc Nancy, *Être singulier pluriel*, Paris, 1996, p. 22.
- 2 Cf. *Ibid.* pp. 19-28
- 3 Cf. *Ibid.* pp. 29-33
- 4 *Ibid.* p. 33

Until the moment when God is destroyed by the extreme exercise of beauty by Vera Mantero and guests, photo Alain Monot